

Managementsamenvatting

Een goede ecologische waterkwaliteit is belangrijk en draagt bij aan een duurzame leefomgeving. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel dat in 2027 de maatregelen zijn genomen om de kwaliteit van het oppervlakte en grondwater, zowel chemisch als ecologisch in heel Europa op orde te krijgen.

Rol van Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat draagt bij aan de doelen van de KRW door maatregelen te nemen vanuit het KRW-programma. Die maatregelen zorgen voor een meer natuurlijke inrichting van watersystemen. Ook waterschappen nemen veel van dit soort maatregelen.

Het programma bestaat uit 600 maatregelen van verschillende typen:

- inrichtingsmaatregelen (nevengeulen, vispassages, verondiepingen, natuurvriendelijke oevers)
- beheer- en onderhoudsmaatregelen
- onderzoeksmaatregelen

Inrichting, beheer, onderhoud en onderzoek proberen we te combineren met andere opgaven, zoals waterveiligheid en de natuurbehoudsdoelstelling Natura 2000. Ingrepen voor functies als scheepvaart en veiligheid hebben vaak negatieve gevolgen voor de ecologie, maar tegelijkertijd kunnen projecten vanuit een ander kader (bijvoorbeeld rivierverruiming voor waterveiligheid) wel weer bijdragen aan de doelen van de KRW. Voor het gehele pakket aan KRW-maatregelen van Rijkswaterstaat is in totaal tot 2027 € 851 miljoen euro beschikbaar gesteld. Het maatregelenpakket

voeren we gefaseerd uit, in drie tranches van steeds zes jaar. Voor de eerste tranche was in totaal € 281 miljoen beschikbaar, voor de tweede tranche is dat € 247 miljoen en voor de derde tranche € 323 miljoen. Zo is het mogelijk om het hele maatregelenpakket met de beschikbare middelen en personele capaciteit uit te voeren. De eerste tranche is gestart in 2010 en bestond uit circa 250 maatregelen. Begin 2018 is decharge verleend. De tweede tranche is gestart in 2016 en bestaat uit 242 maatregelen, die tot eind 2021 worden uitgevoerd. De verkenning voor de derde tranche wordt momenteel opgestart. De planuitwerking start uiterlijk in 2022 en de uitvoering loopt tot en met 2027.

Regie op de uitvoering

De maatregelen worden uitgevoerd door verschillende organisatieonderdelen van Rijkswaterstaat. De landelijke regie op het programma valt onder de verantwoordelijkheid van een coördinerend hoofdingenieur-directeur (HID) en wordt ondersteund door het Landelijk Team KRW.

Bereikt in 2017

2017 was een bijzonder jaar voor het KRW-programma. We ronden dit jaar de eerste tranche af, startten de tweede op en begonnen al

aan de voorbereiding van de derde tranche. Van de maatregelen in de tweede tranche was eind 2017 31% in voorbereiding, 48% in uitvoering en 20% gereed (zie figuur 1). Het overgrote deel van de maatregelen is van de planfase naar de realisatiefase gegaan. In 2017 zijn er in totaal 40 maatregelen afgerond. Zo is bijvoorbeeld bij Nijmegen de Stadswaard gereed gekomen, waarbij een meestromende nevengeul van ruim een kilometer is aangelegd. Dit was een samenwerkingsproject met de gemeente Nijmegen en Staatsbosbeheer. Door dit project is niet alleen voldaan aan KRW-doelen, maar ook aan Natura 2000. Er is op loopafstand van de binnenstad van Nijmegen een prachtig recreatiegebied ontstaan.

Ruimte voor verbetering

Om te zien of we bij dit alles onze programma-aanpak nog verder kunnen verbeteren, is een organisatorische analyse uitgevoerd. Hierbij hebben we geconstateerd dat er zowel in de organisatie als in de beheersing van het programma en de managementaandacht nog kansen liggen voor verbetering. Deze pakken we in de komende tijd op.

Sturen, monitoren en bijsturen

Het monitoren en uitvoeren van maatregelen om de ecologie van het watersysteem in balans te brengen, draait om meer dan koele cijfers. Het is een cyclus van sturen, monitoren en bijsturen. Dat maakt het waarnemen wat er gebeurt, ofwel monitoring, ook zo belangrijk. Het zorgvuldig volgen en handelen naar de veranderingen in het complexe ecologisch systeem, maken het werken aan ecologisch herstel tot een boeiende opdracht. Van het openzetten van de sluisdeuren, het plaatsen van rivierhout, het natuurlijker maken van rivieroeveren tot hergebruik van restwarmte, overal meten we het resultaat op het ecosysteem én eventuele gevolgen voor gebruik van onze wateren. Het sturen, monitoren en bijsturen vergroot voortdurend ons begrip, daarom besteedt deze jaar-rapportage daar extra aandacht aan.

Water en mens in balans

De cijfers zijn niet de essentie. Net zo min als de maatregelen die we toepassen om de ecologische waterkwaliteit structureel te verbeteren. Waar het Rijkswaterstaat om te doen is, is zorgen voor een gezonder ecosysteem. Hier profiteert niet alleen de natuur onder water van, het heeft impact op de volledige omgeving. Onder en boven water. Een robuust watersysteem dat beter in balans is, biedt ontspanning, gezondheid en heeft niet alleen een ecologische, maar ook een economische waarde. Zo draagt een watersysteem in balans ook bij aan een duurzame samenleving in balans.

